

PRAHA 1/2 SKÁ TOULKY - SV. APOLINÁŘ NA VĚŠTROVĚ

Čtvrtek, 23. duben 2013

V minulém povídání o Karlově jsem se na závěr zmínila o Jedově chýš, stávající na pražském Věštrově. Dnes Vás tedy zvu na krátkou procházku Věštrovem. Hlavní dominantu této lokality tvoří kromě známé porodnice zdaleka viditelný kostel sv. Apolináře.

Je zde ovšem několik dalších pozoruhodných staveb, o nichž si popovídáme. Další motivací sem zavítat, je fakt, že je tady klid, nemusíte spěchat a v klidu si vychutnat nenáročnou vycházku.

Roku 1348 vydal král Karel IV. zakládací listinu Nového Města a následně se tak rozvíjel stavební ruch v této lokalitě. V 50. letech 14. stol. na vyvýšeném místě zvaném Věštrov po Ala výstavba kostela zasvěceného sv. Apolináře. Tímto místem nebylo zvoleno náhodně, neboť neznámý mistr, který projektoval tento kostel, položil jej do středů pomyslného kříže. Vrchol tvoří kostel sv. Kateřiny, vodorovná ramena pak kostel na Karlově a v Emauzích. Svislé rameno pomyslně přes kostel již minule zmiňovaného kostela P. Marie na Trávníčku a končí chrámem veštrovským. Práce na kostele sv. Apolináře probíhaly poměrně dlouho, více jak dvacet let. Nicméně již roku 1362 sem byla přenesena kapitula ze Sadeké u Poděbrad. Cílem kapituly bylo studium teologických otázek a především teologie na univerzitě. Po vpádu husitů roku 1420 se však kapitula rozutekla, zůstal pouze kanovník Petr z Kroměříže, jenž přeměnil k utrakvistům a kapitula pak zůstala utrakvistickou. Ke zlomu došlo po různých peripetiích až příchodem Ferdinanda II. a kostel se po více než dvou stoletích stal kolem r. 1628 opět katolickým.

Za pruské okupace Nového Města roku 1744 si pruská armáda v kostele zřídila dílnu na náboje, což vedlo k devastaci kostela. Když císař Josef II. zrušil blízké kostely a kláštery sv. Kateřiny a na Karlově, stal se kostel sv. Apolináře kostelem farním a zůstal jím až do dnešních dob. Josef II. ovšem zrušil hřbitov na Věštrově. Koncem 19. stol. byl kostel opraven a zregotizován dle návrhu Josefa Mockera. V roce 1867 byl ve věži umístěn zvon Apolináře váhící bezmála 200 kg. Interiér kostela mi, jako již mnohokrát, zůstal utajen. Fara náležející ke kostelu viditelná z Albertova je zapsána na seznam kulturních památek Prahy. Málokdy se stane, aby v těsné blízkosti stál hostinec. Určitě nemohlo dlat dobrotu, když věštrovští vyrušovali hluk návštěvníků hospody. Vedle sv. Apolináře po staletí hospoda stávala a ne hospoda ledajaká. Onou hospodou byla proslulá Jedová chýše.

Bývala rejdištěm pochybných existencí, doupatem kriminálků, ale též oblíbeným místem profesorů a studentů, blízko odtud vnikali do tajů medicíny. Poslední jmenovaní míchali různé léky a jedy a je pravděpodobné, že právě odtud vznikl název hospody Jedová chýše. Kráma podle starých pramenů ovšem stávala na svém místě již ve 13. stol., zacházel sem i král Václav IV., přičemž jedné návštěvě chtěl údajně otrávit a tak jiná varianta vzniku názvu má být i díky této příhodě.

Muselo zde být poádně hloubo, poádaly se zde jodofornové věnečky, vutové hody, přebory v kuřelkách. Údaje byly přivázány ke stolům a na nějakou hygienu se zde nehrálo, vydlabaný otvor ve stole sloužil k servírování jídla, po strážníkovi se vytmelo a mohl přijít další. Posledním majitelem byl jistý profesor Heveroch, který měl s hospodou smělé plány, k jejichž naplnění bohužel nedošlo, neboť pan profesor zemřel. Chýši má krátce spatřit ve starší verzi filmu Dobrý voják Švejk, posléze byla zbourána. Na místě bývalého rejdiště pražské galérie stojí dnes funkcionalistický dům, kde žije pan Ladislav Štaidl. Jedovou chýš ovšem i dnes v Praze nalézt, jde o restauraci v centru Prahy.

Sousední dům má v prosklené vitríně krásnou Madonku a je rovněž kulturní památkou. Dům má gotické sklepy, zajímavé sluneční hodiny a býval domovem Jiřího Dienstbiera staršího.

Na protější straně ulice stojí za zmínku památkově chráněný malebný dům U Charvátů, dnes velvyslanectví Lucemburska. Pod ním je poněkud utopen pod terénem rozsáhlý komplex budov. Jedná se o objekt patřící Národnímu divadlu, malírny a sklady kulís, technické zázemí. Budova byla poškozena bombardováním v únoru 1945. Podél objektu vedla přímá cesta botanickou zahradou do ulice Na Slupi zvaná Velká Benátská ulice. Dnes je objekt oběhnán zdí a Vy sejdete do ulice Na Slupi u zdevastovaného objektu bývalých parních lázní. Z botanické zahrady lze spatřit objekt malíren v celé jeho rozsáhlosti.

Áekne-li se ApolináÁ™, vybaví se mnohým kromě porodnice (kterou probereme jindy) hlavně alkoholicí. Ti a lidé podléhající ostatním nepřítjemným a nezdravým závislostem se léčí v budově pod kostelem. Kanovnický dům č. 4 je barokním objektem z 18. století postaveným na středověkých základech pod vedením F. A. Hergeta. Roku 1789 zde byla otevřena porodnice, kde se vedly anonymní porody a rovněž zde byl nalezenec. Z důvodu nedostupných hygienických podmínek se na popud hraběte Františka Thun Hohensteina počala r. 1867 výstavba známé Královské české zemské porodnice U Apolináře. Kanovnický dům sloužil zdravotnictví ovšem i nadále a sloužil jako rozsáhlá klinika pro léčbu závislostí dodnes. Nechcete-li sáhnout Apolinářskou ulicí směrem k ulici Na Slupi, doporučuji se projít ulicí Viničné rohu Apolinářské a Viničné ulice lze spatřit sochu sv. Vojtěcha datovanou r. 1677. Ve Viničné ulici je vchod do objektu malíren ND. O kousek dál se nachází Přírodovědecká fakulta UK. Je zde umístěno Hrdličkovo muzeum Člověk. Ve vestibulu budovy č. 7 pamětní deska hlásá, že zde působil v letech 1911-1912 samotný Albert Einstein. Hodně pěkně zážitků v naší krásné Praze přeje MIA